

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 9 marca 2023 r.

**Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie następującym:**

Przewodniczący: SSO Beata Bury

Protokolant: Agnieszka Cukierda

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2023 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa XXXXXXXX

przeciwko Skarbowi Państwa - Izbie Administracji Skarbowej w Rzeszowie

o ustalenie istnienia stosunku służby, ewentualnie przywrócenie do służby

w przedmiocie wniosku pozwanego o dokonanie wykładni pkt I.1. wyroku Sądu
Okręgowego w Rzeszowie z dnia 12 stycznia 2023 r. IV Pa 97/22

p o s t a n a w i a:

wyjaśnić pkt I.1. wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 12 stycznia 2023 r. (IV Pa 97/22): „przywraca powódkę XXXXXXXX do służby – jako funkcjonariusza – na warunkach służby i płacy obowiązujących do dnia 1 czerwca 2017 r.” w ten sposób, że powódka powinna zostać przywrócona do służby od dnia 1 czerwca 2017 r., na warunkach służby i płacy obowiązujących przed dniem 1 czerwca 2017 r., w okresie od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia 30 listopada 2020 r.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Rzeszowie, w pkt I.1. wyroku z dnia 12 stycznia 2023 r., zmienił pkt I, III i IV wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 31 sierpnia 2022 r. (IV P 481/21) w ten sposób, że przywrócił powódkę XXXXXX do służby – jako funkcjonariusza – na warunkach służby i płacy obowiązujących do dnia 1 czerwca 2017 r.

Zważając w przedmiocie wyboru roszczenia, spośród dochodzonych przez powódkę, sąd odwoławczy wskazał m.in. że „roszczenie o przywrócenie do służby dotyczy w istocie okresu od 1 czerwca 2017 r. do 30 listopada 2020 r.” (s. 60 uzasadnienia) oraz że „takie przywrócenie (restytucja) wywołuje skutki *ex tunc*” (s. 61 uzasadnienia).

W dniu 21 lutego 2023 r. pozwany wystąpił o wykładnię ww. wyroku, wskazując, że zachodzi potrzeba wyjaśnienia, czy powódka powinna zostać przywrócona do służby od dnia 1 czerwca 2017 r. na warunkach służby i płacy obowiązujących przed dniem 1 czerwca 2017 r. czy też od dnia prawomocnego wyroku na warunkach służby i płacy obowiązujących przed dniem 1 czerwca 2017 r.

Powódka nie zajęła stanowiska w przedmiocie wniosku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 352 KPC, Sąd, który wydał wyrok, rozstrzyga postanowieniem wątpliwości co do jego treści.

Prawidłowa wykładnia pkt I.1. wyroku wymaga łącznej interpretacji oraz zrozumienia wzajemnej korelacji art. 67 k.p. oraz art. 51 k.p. To, z jaką chwilą bowiem orzeczenie o przywróceniu do pracy staje się skuteczne (1), należy odróżnić od tego, czy wywiera ono skutki jedynie na przyszłość (*ex nunc*), czy także działa wstecz (*ex tunc*), a kwestię tę reguluje również art. 51 § 2 k.p. (2).

W pierwszej kolejności należy odnieść się do charakteru prawnego orzeczenia przywracającego pracownika do pracy (*per analogiam* - służby). W wyroku z 26.1.1999 r. (I PKN 557/98), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że przywrócenie pracownika do pracy na poprzednich warunkach polega na dopuszczeniu go do wykonywania czynności związanych ze stanowiskiem pracy zajmowanym przed rozwiązaniem umowy o pracę i następuje na warunkach istniejących w chwili rozwiązania umowy o pracę (zob. P. Wąż [w:] *Kodeks pracy. Komentarz*, red. K. Walczak, Warszawa 2020).

Orzeczenie o przywróceniu do pracy niweczy bezprawny skutek rozwiązania, czego przesądzenie było konieczne w realiach sprawy, powodując, że stosunek pracy zostaje odtworzony (ulega restytucji) i trwa nadal bez potrzeby zawarcia ponownej umowy. Jednocześnie restytucja stosunku pracy na podstawie wyroku przywracającego pracownika do pracy nie następuje automatycznie. Dopiero po uprawomocnieniu się wyroku oraz zgłoszeniu przez pracownika – stosownie do art. 48 § 1 k.p. – gotowości niezwłocznego podjęcia pracy w ciągu 7 dni od dnia przywrócenia do pracy można mówić, że stosunek pracy został odtworzony. Jeżeli wspomniana przesłanka się spełni, stosunek pracy powstaje na nowo i pracodawca nie może odmówić ponownego zatrudnienia pracownika na poprzednich warunkach, czyli dopuszczenia go do pracy wykonywanej przed zwolnieniem bez potrzeby zawarcia nowej umowy o pracę.

Tym samym, orzeczenie przywracające pracownika do pracy, nie działa *ex tunc*, nie unieważnia bezprawnego oświadczenia pracodawcy z mocą wsteczną od momentu, w jakim oświadczenie to zostało złożone, lecz restytuuje stosunek pracy *ex nunc*, tzn. od dnia, w którym ziścił się ustawowy warunek w postaci zgłoszenia przez pracownika gotowości do pracy w związku z prawomocnym orzeczeniem.

W mającej moc zasady prawnej uchwale SN (7) z 28.5.1976 r. (V PZP 12/75), wskazano, że orzeczenie o przywróceniu do pracy na poprzednich warunkach ma pod rządą przepisów Kodeksu pracy charakter mieszany: konstytutywno-deklaratoryjny. Konstytutywny charakter tego orzeczenia wyraża się w tym, że doprowadza ono do powstania stosunku pracy, jaki istniał przed zakwestionowanym rozwiązaniem umowy o pracę, deklaratorywny zaś, że zobowiązuje zakład pracy do zatrudnienia pracownika. Z kolei, w doktrynie prawa pracy za przeważający można uznać pogląd o konstytutywnym charakterze orzeczenia o przywróceniu do pracy. Uzasadniany jest on tym, że wskutek wymienionego orzeczenia rozwiązany stosunek pracy powstaje na nowo, na warunkach dawnej umowy o pracę. Postępowanie egzekucyjne jest przy tym niepotrzebne i niedopuszczalne, gdyż orzeczenie sądu stwarza taki stan prawny, jaki byłby następstwem ponownego zawiązania przez pracodawcę stosunku pracy - por. W. Siedlecki [w:] *Orzeczenia konstytutywne w postępowaniu cywilnym, Księga pamiątkowa ku czci K. Stefki*, Warszawa–Wrocław 1967, s. 310–311; T. Liszcz, *Sankcje prawne w razie wadliwego rozwiązania stosunku pracy*, NP 1976/2, s. 171 i 176; A. Marciniak, *Podstawa egzekucji*

sądowej: *Tytuł wykonawczy*. Łódź 1991, s. 70–71; L. Florek, T. Zieliński, *Kodeks pracy*, Warszawa 1997, s. 95; A.M. Świątkowski, *Kodeks pracy. Komentarz*, Warszawa 2018). W przywróceniu do pracy tkwi jednak, *implicite*, stwierdzony deklaratywnie obowiązek umożliwienia pracownikowi wykonywania pracy. Nie można bowiem zrównywać roszczenia o przywrócenie do pracy z roszczeniem o ponowne nawiązanie stosunku pracy lub z roszczeniem o zatrudnienie na stanowisku równorzędnym. Inny charakter tych roszczeń wynika nie tylko z odmiennego przepisu ustawy, lecz także z celu, jakiemu one służą.

Trzeba jednak dostrzec, że pojawiły się także wypowiedzi, zgodnie z którymi, orzeczenie o przywróceniu do pracy ma charakter deklaratywny. Argumentowano przy tym, że orzeczenie o przywróceniu do pracy stwierdza istnienie po stronie pracodawcy obowiązku (nakazu) czynienia w postaci dopuszczenia pracownika do pracy w trwającym stosunku pracy, a zatem zasądza świadczenie. Natomiast zwrot „przywraca” użyty w art. 45 k.p. oznacza obowiązek oddania pracownikowi tego, co utracił wskutek bezprawnego działania pracodawcy (K. Korzan [w:] *Wykonanie orzeczeń w sprawach o roszczenia pracowników ze stosunku pracy*, Katowice 1985, s. 82 i n.).

Z uwagi na realia przedmiotowej sprawy, w tym potrzebę zapewnienia powódce XXXXXX należytej i zamierzonej ochrony prawnej wynikającej z wyroku, zasadne wydaje się przyjęcie koncepcji o deklaratywnym charakterze przywrócenia do pracy/służby. Wynika to zresztą z treści uzasadnienia do wyroku, wskazującej na skutek *ex tunc* (s. 60-61 uzasadnienia).

W sprawie sytuacja jest nietypowa z uwagi na wystąpienie stanu, w którym pomiędzy ustaniem stosunku służbowego (31 maja 2017 r.) a restytucją stosunku służbowego powódki, mocą orzeczenia sądu, wystąpił stan zatrudnienia pracowniczego – „ucywilnienia” (1 czerwca 2017 r. – 30 listopada 2020 r.), a następnie powrotu do służby w związku z propozycją złożoną przez pozwanego (od 1 grudnia 2020 r.). Powódka jest zatem (ponownie) w służbie od tej daty, również na dzień wyrokowania, a więc przywrócenie do służby może w istocie dotyczyć jedynie okresu od 1 czerwca 2017 r. do 30 listopada 2020 r. (s. 60 uzasadnienia). Skoro bowiem powódka jest funkcjonariuszem od 1 grudnia 2020 r., to restytucja stosunku pracy na warunkach obowiązujących do dnia 1 czerwca 2017 r., licząc od dnia prawomocności wyroku, mogłaby być dla niej

niekorzystna i czynić jej położenie gorszym niż to, które posiada od 1 grudnia 2020 r. Byłoby to również bezprzedmiotowe z uwagi na powstały w międzyczasie „powrót” do służby. W tym zatem przypadku, orzeczenie przywracające do służby musi powodować skutek wsteczny, czyli *ex tunc*.

Należałoby zatem przyjąć, że zwrot „przywraca powódkę XXXXXX do służby – jako funkcjonariusza – na warunkach służby i płacy obowiązujących do dnia 1 czerwca 2017 r.” oznacza, że powódka powinna zostać przywrócona do służby na warunkach służby i płacy obowiązujących przed dniem 1 czerwca 2017 r., w okresie od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia 30 listopada 2020 r. Tym samym, należy to rozumieć w ten sposób, że przywrócenie do pracy/służby rozciąga się w istocie na zamknięty okres od 1 czerwca 2017 r. do 30 listopada 2020 r. – na warunkach obowiązujących przed 1 czerwca 2017 r. Inna interpretacja (przyjęcie skutku *ex nunc*) powodowałaby, że orzeczenie sądu byłoby pozbawione sensu, skoro powódka od 1 grudnia 2020 r. pozostaje już w służbie i to na warunkach korzystniejszych niż obowiązujących do dnia 31 maja 2017 r. W przedmiotowej sprawie, na dzień wydania wyroku sądu odwoławczego (art. 316 KPC), chodziło o rozstrzygnięcie, czy wówczas dokonane wygaśnięcie stosunku służbowego, które spowodowało „ucywilnienie” powódki (1 czerwca 2017 r. – 30 listopada 2020 r.), było zgodne z prawem. W istocie sprowadza się to do potraktowania powyższego okresu jako okresu służby (w ciągłości) i do włączenia mechanizmu wskazanego w art. 51 k.p. (za zamknięty już okres). Orzeczenie sądu odwoławczego w żadnym wypadku nie niweczy natomiast stosunku służby, w jakim powódka, mocą woli stron, pozostaje od 1 grudnia 2020 r., a co nie było przedmiotem zaskarżenia.

Należy również zwrócić uwagę na fikcję kontynuowania zatrudnienia odnośnie do okresu pozostawania bez pracy, za który nie przyznano wynagrodzenia (art. 51 § 1 zdanie drugie k.p.). W odniesieniu do takiej sytuacji, okresu pozostawania bez pracy nie uważa się za przerwę w zatrudnieniu, pociągającą za sobą utratę uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego zatrudnienia (okres pozostawania bez pracy, za który nie przyznano wynagrodzenia, nie jest wliczany do okresu zatrudnienia, a jedynie jest traktowany tak, jak to określa art. 51 § 1 zdanie drugie k.p. – por. uchwałę SN z 28.9.1990 r., III PZP 15/90 i wyrok SN z 2.3.1994 r., I PRN 107/93). Jest to okres „pozostawania bez pracy”, a więc okres, w którym stosunek pracy nie istnieje. Wynika to wyraźnie z

art. 51 § 1 zd. 1 k.p., według którego, tylko część okresu pozostawania bez pracy (za którą przyznano wynagrodzenie), po podjęciu pracy w wyniku przywrócenia do pracy, wlicza się do okresu zatrudnienia. Art. 51 § 1 zd. 2 k.p. zapobiega utracie uprawnień nabytych przed bezprawnym rozwiązaniem stosunku pracy, lecz nie stwarza podstawy do uzyskania nowych uprawnień w okresie pozostawania bez pracy (wyrok z 16.2.2007 r., II PK 199/06; por. też uzasadnienia uchwały składu 7 sędziów z 9.7.1992 r., I PZP 20/92; wyroków z: 8.5.2007 r., II PK 278/06 i 29.1.2007 r., II PK 181/06 oraz postanowienia z 9.5.2006 r., II PZP 2/06).

Reasumując, przywrócenie powódki do służby od dnia 1 czerwca 2017 r., na warunkach służby i płacy obowiązujących do dnia 1 czerwca 2017 r. oznacza w istocie, na co naprowadza zresztą pozwany (k. 732v), zachowanie ciągłości zatrudnienia w Służbie Celno-Skarbowej również w okresie od 1 czerwca 2017 r. do 30 listopada 2020 r., tj. kiedy powódka była pracownikiem „cywilnym”, bez ingerencji w okres od dnia 1 grudnia 2020 r., kiedy to powódka ponownie powróciła do służby, na podstawie nowej propozycji jej pełnienia i realizuje ją również na dzień wyrokowania.

Zarządzenie:

1. Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikom stron.
2. Odnotować sporządzenie uzasadnienia w kontrolce uzasadnień.

Kal. 7 dni.

Rzeszów, dnia 9 marca 2023 roku

Sędzia Beata Bury